

Sosyal Beceri Eğitiminin Çocukların Sosyal Becerilerine, Problem Davranışlarına ve Okula Uyumlarına Etkisi

Kübra KÖLEOĞLU¹, Miray DAĞYAR²

Öz: Bu araştırmada, okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların sosyal becerilerinin artırılmasına yönelik geliştirilen Sosyal Beceri Eğitimi (SOBE) uygulamasının, çocukların sosyal beceri, okula uyum ve problem davranış düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, ön test ve son test ölçümlerinin yapıldığı kontrol gruplu yarı deneysel desenle yürütülmüştür. Deney grubunda 29, kontrol grubunda 28 çocuk olmak üzere araştırmaya toplam 57 çocuk dahil edilmiştir. SOBE uygulaması, yürürlükteki okul öncesi eğitim programına ek olarak, deney grubundaki çocuklara dört hafta boyunca haftada üç kez olmak üzere araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. SOBE, paylaşma, iş birliği yapma, duyguları tanıma ve ifade etme, sıra bekleme ve problem çözme gibi temel sosyal becerileri desteklemek amacıyla oyun temelli etkinlikler, grup çalışmaları, yaratıcı drama, rol oynama ve eğitsel oyunlardan oluşan 12 oturum şeklinde yapılandırılmıştır. Veri toplamada "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği", "Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği" ve "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, uygulamanın okul öncesi 5-6 yaş grubundaki çocukların sosyal beceri gelişimi ve problem davranışlarında olumlu sonuçlar ortaya koyduğunu göstermiştir. Buna karşın, deney ve kontrol gruplarındaki çocukların okula uyum puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Beceri Eğitimi, Sosyal Beceri, Okula Uyum, Problem Davranış, Okul Öncesi

The Effect of Social Skills Training on Preschool Children's Social Skills, School Adjustment, and Problem Behaviors

Abstract: In this study, the effect of a Social Skills Training (SST) intervention, which was developed to increase the social skills of 5-6-year-old children attending preschool education, on children's social skills, school adjustment and problem behavior levels was examined. The study was conducted using a quasi-experimental design with pretest-posttest control group. A total of 57 children were included in the study, 29 children in the experimental group and 28 children in the control group. In addition to the existing preschool education program, the Social Skills Training intervention developed by the researcher was applied to the children in the experimental group three days a week for four weeks. SST was structured as a 12-session program designed to support fundamental social skills, such as sharing, cooperation, recognizing and expressing emotions, waiting for one's turn, and problem solving, through play-based activities, group work, creative drama, role-playing, and educational games. "Preschool Social Skills Assessment Scale", "Teacher Rating Scale of School Adjustment" and "Preschool and Kindergarten Behavior Scales" were used for data collection. The results of the study demonstrated that the intervention had positive effects on social skill development and the reduction of problem behaviors among preschool children aged 5-6. In contrast, no statistically significant difference was observed between the experimental and control groups in terms of school adjustment scores.

Keywords: Social Skills Training, Social Skills, School Adjustment, Problem Behavior, Preschool

Geliş Tarihi: 28.08.2025

Kabul Tarihi: 08.12.2025

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Millî Eğitim Bakanlığı, Antalya, Türkiye, e-posta: kubrakoleoglu95@gmail.com.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-0727-5887>

² Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya, Türkiye, e-posta: mdagyar@akdeniz.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7129-9236>

Atf için/ To cite:

Köleoğlu, K., & Dağyar, M. (2026). Sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerilerine, problem davranışlarına ve okula uyumlarına etkisi. *Yaşadıkça Eğitim*, 40(1), 150-168. <https://doi.org/10.33308/26674874.20264011004>

İnsan sosyal bir varlıktır ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için toplum içinde olumlu ilişkiler kurması gereklidir. Sağlıklı kurulmuş olumlu ilişkilerin temelinde de sosyal becerilerin yattığı söylenebilir (Samancı & Uçan, 2017). Özellikle erken çocukluk döneminde kazanılan sosyal becerilerin, bireyin yetişkinlik yaşamı üzerinde kalıcı etkileri olduğu bilinmektedir (Öztürk, 2021). Sosyal beceriler, bireyin yaşam boyu ihtiyaç duyduğu, kişilerarası ilişkileri düzenleyen ve niteliğini belirleyen temel becerilerdir (Erten, 2012). Bireyin duygularını uygun şekilde ifade edebilmesini, haklarını savunabilmesini ve gerektiğinde yardım isteyebilmesini kolaylaştırmaktadırlar (Yatkın, 2012). Genel olarak sosyal becerilerin, bireyin toplum içindeki ilişkilerinde kendisinin ve başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını anlaması ve buna uygun davranışlar sergilemesi olduğu söylenebilir. Sosyal becerileri gelişmiş bireylerin sosyal sorun yaşama olasılıklarının daha düşük olduğu ve çevreleriyle uyumlarının daha kolay olduğu belirtilmektedir (Özbey & Alisinanoğlu, 2009). Alanyazında sosyal beceriler genel olarak; kendini ifade etme, akademik becerilere sahip olma, iş birliği yapma, kendini kontrol etme, iletişim kurma, uyum sağlama ve atılgan olma gibi boyutları içermektedir (Akkök, 2006; Atış-Akyol ve diğerleri, 2021; Çelik, 2018; Erten, 2012). Sosyal becerilerin kazanılması ve gelişiminde ailesel faktörler, ebeveyn-çocuk etkileşimi ve kardeş ilişkileri önemli bir rol oynamaktadır (Gülay & Akman, 2009; Kandır, 2007; Öztürk, 2021). Ayrıca akran grubu ve arkadaş ilişkileri (Erten, 2012; Kandır, 2007; Karoğlu & Ünüvar, 2017; Kılıç & Aydın, 2025), okul ve öğretmen-öğrenci ilişkileri (Erten, 2012; Öztürk, 2021) ile kitle iletişim araçları da (Özcan ve diğerleri, 2020) sosyal becerilerin gelişimini etkileyen diğer önemli faktörlerdir.

Erken çocukluk dönemi, sosyal becerilerin oluşmasında hayati bir öneme sahiptir; çünkü bu dönemde kazanılan sosyal-duygusal beceriler, çocukların davranışsal, sosyal, duyuşsal ve bilişsel gelişimlerini önemli ölçüde etkileyerek ileriki yaşamda sağlıklı birey olma sürecinin temelini oluşturmaktadır (Hosokawa ve diğerleri, 2024). Dolayısıyla erken çocukluk döneminde, sosyal becerilerin planlı ve programlı bir şekilde öğretilmesinin önemi yadsınmaz (Samancı & Uçan, 2017). Sosyal beceri eğitimi, çocuğun sosyal çevresi tarafından kabul gören davranışlar kazanmasına yardımcı olmakta ve çocuğun akranları tarafından kabul görme oranını arttırmaktadır (Bierman, 2004). Sosyal beceri eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere, çocuk oyunları, rol oynama, drama vb. örnekler verilebilir (Avcıoğlu, 2009). Alanyazına bakıldığında, sosyal beceri eğitimi uygulamalarının çocukların sosyal beceri düzeylerini ve okula uyumlarını olumlu yönde etkilediği ve problem davranışlarını azalttığı vurgulanmaktadır (Kabasakal & Çelik, 2010; Kurtoğlu, 2013; Webster-Stratton ve diğerleri, 2001). Dolayısıyla sosyal becerilerin desteklenmemesi durumunda problem davranışların ortaya çıkma ve sürdürülme olasılığının arttığı ifade edilebilir.

Toplumsal görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyi engelleyen ve güvenlik tehdidi oluşturabilen davranışlar problem davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Kılınç & Ceylan, 2018). Problem davranışlar aynı zamanda çocuğun öğrenme sürecini olumsuz etkileyen ve sosyal kurallara karşı gelme şeklinde ortaya çıkan davranışları da kapsamaktadır (Çelik, 2012). Alanyazın, bu tür problem davranışların ortaya çıkmasında sosyal beceri gelişimindeki yetersizliğin önemli bir etken olduğunu göstermektedir (Gültekin Akduman ve diğerleri, 2015; Saitoğlu, 2020). Sosyal becerileri yeterince gelişmemiş çocukların, dalga geçme, vurma, itme ve saldırganlık gibi problem davranışlar gösterme olasılıkları yüksek görülmektedir (Kılınç & Ceylan, 2018). Problem davranışlar, saldırganlık ve aşırı hareketlilik gibi dışa yönelimli ve içe kapanma, kaygı, isteksizlik gibi içe yönelimli davranışsal örüntüler olarak sınıflandırılır; bu sınıflama çocukluk döneminde görülen davranış problemlerinin anlaşılmasında yaygın bir çerçevedir (Aunola & Nurmi, 2005; Işıkol, 2019; Wang & Liu, 2021). Problem davranışların oluşmasında ailesel faktörler, akran ilişkileri ve çevresel etkenlerin rolü önemlidir (Alisinanoğlu & Ulutaş, 2000; Özbey, 2009; Özbey, 2010; Seyhan & Zincir, 2009). Problem davranışların erken dönemde kontrol altına alınması ve bu davranışların olumlu davranışlara dönüştürülmesi, çocukların akademik başarıları, okul uyumları ile toplumsal kabul ve özgüvenlerinin güçlenmesine; dolayısıyla sosyal gelişimlerinde birçok olumlu sonucun ortaya çıkmasına imkân tanımaktadır (Hosokawa ve diğerleri, 2024; Özbey, 2012). Aksine problem davranışların artması, çocuğun okul ortamına uyum sürecini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Sosyal gelişim bireyin çevresindeki diğer kişilerle anlamlı ilişkiler kurmasını ve çevresine uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır (Arı, 2021). Nitekim alanyazın incelendiğinde de çocukların sosyal gelişimleri

üzerinde, en az sosyal beceri ve problem davranışlar kadar okula uyum sürecinin de önemli bir yere sahip olduğu ve iyi bir okul uyumunun sosyal-duygusal yetkinlikleri, akademik uyumu, arkadaş edinimini ve özgüveni destekleyerek çocukların sosyal gelişiminde olumlu sonuçlar doğurduğu vurgulanmaktadır (Adynski ve diğerleri, 2024; Azpiazu ve diğerleri, 2024; Ensar & Keskin, 2014; Gülay, 2011). Okul öncesi dönem, çocuğun aile ortamından ayrılarak yeni bir sosyal çevreye (akranlar, öğretmenler) dahil olduğu ve benmerkezci dünyasından çıkarak sosyal bir varlık olduğunu deneyimlemeye başladığı kritik bir dönemdir (Öztürk, 2021). Dolayısıyla bir çocuğun bu kritik dönemi sağlıklı atlatabilmesi için öncelikle yeni girdiği okul ortamına uyum sağlaması beklenmektedir. Okula uyum, çocuğun okulla, öğretmenleriyle ve akranlarıyla kurduğu olumlu ilişkiler ve tutumlar olarak tanımlanmaktadır (Kurtoğlu, 2013). Çocuğun okula ve okuldaki kişilere uyum sağlamak için gösterdiği davranışları içermektedir (Oktay & Polat Unutkan, 2005). Dolayısıyla okula uyumun, çocuğun akranlarıyla ilişkisi, okula yönelik tutumu ve akademik istekliliği ile ilgili olduğu söylenebilir. Sosyal becerilerin, çocuğun akran ilişkilerini destekleyerek ve problem davranışlarını azaltarak okula uyum sürecini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Gülay & Akman, 2009). Alanyazında okula uyumu etkileyen faktörler arasında; ebeveynlere aşırı bağlılık, ayrılık kaygısı, bağlanma stilleri, çocuğun okul kavramıyla ilgili düşünceleri, ebeveyn tutumları, aile içi sorunlar ve akran ilişkileri gibi birçok unsur sıralanmaktadır (Oktay, 2000). Bu nedenle okula uyum hem sosyal beceriler hem de problem davranışlar ile yakından ilişkili olup araştırmanın temel odak noktalarından birini oluşturmaktadır.

Sosyal becerilerin gelişimi, birden fazla kuramsal yaklaşımın ortak ilkeleriyle açıklanmaktadır. Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı, çocukların sosyal davranışları gözlem, model alma ve pekiştirme yoluyla öğrendiklerini vurgular (Bandura, 1977). Yapılandırmacılığa dayalı Sosyal Etkileşimci Yaklaşım ise sosyal becerilerin, çocukların yakınsak gelişim alanı içinde yetişkin rehberliği ve akran etkileşimiyle şekillendiğini savunur (Vygotsky, 1978). Sosyal-duygusal gelişim kuramları ise sosyal becerilerin duygusal farkındalık, öz-düzenleme, empati ve kişilerarası ilişki kurma süreçleriyle birlikte ilerlediğini ortaya koyar (Denham, 2007). Bu kuramsal temeller doğrultusunda Sosyal Beceri Eğitimi (SOBE); çocukların sosyal becerilerini geliştirmek amacıyla yapılandırılmış bir uygulama olarak tasarlanmıştır.

Yapılan çalışma, araştırmacılar tarafından tasarlanan SOBE uygulamasının, 5-6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının sosyal beceri davranışları, okula uyum düzeyleri ve problem davranış düzeyleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, sosyal becerilerin erken yaşlarda kazanılmasının bireyin tüm yaşamı üzerindeki olumlu etkileri temele alınırken, sosyal beceri eksikliğinin problem davranışlara yol açabileceği ve okula uyum sürecini zorlaştırabileceği öngörülmektedir. Çalışma kapsamında uygulanan SOBE'nin, bu sorunlara çözüm olabileceği ve alanyazına katkı sağlayabileceği söylenebilir. Bu doğrultuda;

Araştırmanın problem cümlesini; "Okul öncesi 5-6 yaş dönemi çocuklarına yönelik uygulanan SOBE'nin, çocukların sosyal beceri, okula uyum ve problem davranış düzeyleri üzerinde etkisi var mıdır?" sorusu oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desende yürütülmüştür. Uygulama sırasında çalışma grubu olarak araştırmacının müdahale edemediği hazır gruplar kullanıldığından dolayı araştırmada, yarı deneysel desen tercih edilmiştir (Büyüköztürk, 2020).

Çalışma Grubu

Çalışma, kolay örnekleme yöntemiyle seçilen, Antalya ilinde bulunan bir anaokulunda, okul öncesi 5-6 yaş grubunda öğrenim görmekte olan 31 kız ve 26 erkek, toplam 57 çocukla gerçekleştirilmiştir. Okulda sabahçı ve öğlenci olmak üzere iki ayrı öğrenci grubu yer almaktadır. Kura yöntemiyle sabahçılar deney, öğlenciler de kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deney grubunda 29 (15 kız, 14 erkek), kontrol grubunda 28 çocuk (16 kız, 12 erkek) yer almaktadır. Çocukların oturumlara düzenli katılımını sağlayabilmek amacıyla sınıf öğretmenlerinden destek alınmıştır.

Araştırmada örneklem büyüklüğünün yeterliliğini belirlemek amacıyla G*Power 3.1 programında, %5 hata düzeyi, %80 güç ve orta düzey etki büyüklüğü (Cohen's $f=0.25$) ölçüt alınarak güç analizi yapılmış ve çalışmanın analizleri için minimum 52 katılımcının yeterli olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, çalışmadaki 57 kişilik örneklemin istatistiksel güç açısından yeterli olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, veri toplama araçları olarak; "Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği", "Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği", "Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bu ölçeklere ilişkin detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED)

3-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen OSBED (Ömeroğlu ve diğerleri, 2014), toplamda 49 maddeden oluşmakta ve dört alt boyutu içermektedir. Bu alt boyutlar; başlangıç becerileri, arkadaşlık becerileri, akademik beceriler ve duyguları yönetme becerileri olarak adlandırılmıştır. Ölçekten elde edilebilecek puanlar 49 ile 245 arasında değişmektedir. Puanların yüksek olması, çocuğun sosyal beceri düzeyinin de yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Cronbach Alfa katsayısı .95 olarak belirlenmiştir (Ömeroğlu ve diğerleri, 2014). Bu araştırmanın örneklem grubundan elde edilen verilerle yapılan analizde ise Cronbach Alfa değeri .97 olarak hesaplanmıştır.

Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (OUÖDÖ)

OUÖDÖ, 5-6 yaş grubu çocukların okula uyum becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir (Ladd ve diğerleri, 1996). Önder ve Gülay (2010) ise ölçeğin Türkçeye uyarlamasını gerçekleştirmiş ve geçerlik-güvenirlik analizlerini yapmışlardır. Türkçe formu, toplam 25 madde içermekte olup dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; iş birliğine dayalı katılım, okula karşı olumlu tutum (okulu sevmek), okuldan uzak durma eğilimi ve öz düzenleme becerileri (kendi kendini yönetme) şeklinde tanımlanmıştır. Ölçekten alınabilecek yüksek puanlar çocukların okula uyum düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Uyarlama çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .70 olarak bildirilmiştir (Önder & Gülay, 2010). Bu araştırmada ise örneklem grubundan elde edilen OUÖDÖ verileri için güvenirlik katsayısı .74 olarak hesaplanmıştır.

Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği (AADÖ)

AADÖ, 3-6 yaş aralığındaki okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranış düzeylerini belirlemek amacıyla Merrell tarafından 1994 yılında geliştirilmiş; 2003 yılında norm güncellemesi yapılarak yeniden gözden geçirilmiştir (Merrell, 2003). Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ile geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Alisinanoğlu ve Özbey (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. AADÖ, iki bağımsız bölümden oluşmaktadır: "Sosyal Beceri Ölçeği" ve "Problem Davranış Ölçeği". Bu ölçekler hem birlikte hem de ayrı ayrı kullanılabilir niteliktedir. Toplam 50 maddeden oluşan bu değerlendirme aracı, Problem Davranış Ölçeği 27 maddeyi kapsamakta ve dört alt boyuttan oluşmaktadır: dışa dönüklük, içe dönüklük, antisosyal davranışlar ve benmerkezcilik. Problem Davranış Ölçeğinden alınabilecek yüksek puanlar, çocukta gözlemlenen problem davranış düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Alisinanoğlu ve Özbey'in (2009) yaptığı çalışmada bu alt ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .96 olarak belirlenmiştir. Bu araştırmanın örneklem grubuna ait veriler üzerinden yapılan analizde ise Cronbach Alfa değeri .91 olarak hesaplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Çalışmada ön test ve son test olarak belirlenen ölçekler deney ve kontrol gruplarında yer alan çocukların yaşlarının küçük olmasından dolayı, katılımcıların sorumlu sınıf öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. İki gruba da hem ön test hem de son testte aynı ölçekler uygulanmıştır.

Çalışmada deney grubundaki çocuklara dört hafta boyunca haftada üç gün olmak üzere araştırmacının yapılandığı "SOBE" araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Kontrol grubu olarak belirlenen çocuklar, sınıf öğretmenleriyle birlikte mevcut programa bağlı derslerine devam etmişlerdir. Kontrol grubundaki çocuklara

ek olarak farklı bir uygulama yapılmamıştır. Ön test olarak hem deney hem de kontrol gruplarında OSBED, OUÖDÖ ve AADÖ uygulanmıştır. Son test olarak ise, ön testte uygulanan ölçekler tekrar sınıf öğretmenleri tarafından doldurulmuştur.

Sosyal Beceri Eğitimi (SOBE)

Çalışma kapsamında, okul öncesi dönem çocuklarına, “SOBE” uygulanmıştır. SOBE, 5-6 yaş grubu okul öncesi çocukların sosyal becerilerini geliştirmek amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılmıştır. Uygulama, kuramsal temellere dayanmakla birlikte tam bir program geliştirme sürecinin tüm aşamalarını (ihtiyaç analizi, kapsamlı kazanım yazımı, pilot uygulama, değerlendirme döngüsü vb.) içermediğinden “program” yerine “uygulama” olarak adlandırılmıştır.

SOBE’nin kazanımları, Millî Eğitim Bakanlığı’nın 36-72 aylık çocuklara yönelik “Okul Öncesi Eğitim Programı”nda yer alan sosyal becerilerle ilgili kazanımlara ek olarak, çocukların yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınarak belirlenmiştir. SOBE’de temele alınan kazanımlar şu şekilde belirtilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2013): (1) Adını, yaşını ve temel kişisel özelliklerini sosyal kurallar çerçevesinde ifade eder. (2) Kendi duygularını sözel olarak veya uygun beden diliyle ifade eder. (3) Göz teması kurarak, konuşmacının sözünü kesmeden dinler. (4) Zor duygularla baş etmek için uygun stratejiler kullanır. (5) Duygusal tepkilerini sosyal açıdan uygun biçimde kontrol eder. (6) Başkalarının duygularını sözel olarak ifade eder. (7) Oyunlara aktif olarak katılır. (8) Kurallı oyunlarda belirlenen kurallara uyar. (9) Sıra beklemesi gereken durumlarda sıraya girer. (10) Uygun şekilde sırasını bekler. (11) Gereken durumlarda izin ister. (12) Gerektiğinde kimden, nasıl yardım isteyeceğini bilir. (13) Problemlerini çözmeye istek gösterir. (14) Doğru yanlış davranışı ayırt eder. (15) Nezaket sözcüklerini uygun yer ve zamanda kullanır. (16) Selamlaşma ve vedalaşma sözcüklerini kullanır.

SOBE’nin içeriği, belirlenen kazanım ve göstergelere göre oluşturulmuştur. SOBE, paylaşma, iş birliği yapma, sıra bekleme, empati kurma, duygularını ifade etme, kendini tanıma ve problem çözme gibi temel sosyal becerileri hedef almaktadır. İçeriğin oluşturulmasında sosyal beceri gelişimine ilişkin kuramsal yaklaşımlar (sosyal öğrenme kuramı, yapılandırmacı öğrenme, duygusal-sosyal gelişim kuramı) dikkate alınmıştır. İçerik, çocukların gelişim düzeyine uygun biçimde ardışık bir düzenleme anlayışıyla basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta doğru sarmal içerik düzenlemesi temel alınarak düzenlenmiştir.

Sosyal beceri eğitiminin öğretme-öğrenme süreci kazanımlara uygun yapılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşım temele alınarak hazırlanan etkinlik planlarında öğrenci merkezli, aktif öğrenmeyi destekleyen, oyun temelli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılmıştır. Bunlar; tartışma yöntemi -büyük grup, küçük grup, konuşma halkası tartışma teknikleri-, yaratıcı drama yöntemi -rol oynama tekniği-, örnek olay yöntemi, problem çözme yöntemi, eğitsel oyun, soru cevap ve beyin fırtınası teknikleridir. Etkinliklerde kullanılacak materyallerin dikkat çekici olmasına özen gösterilmiştir. İlgi çekici olacağı düşünülen kuklalar, şapkalar, ziller, renkli kalemler, renkli kağıtlar, etiketler, video vb. gibi materyaller sürece dahil edilmiştir. Çocuk merkezli bir eğitim hazırlanarak çocukların süreçte aktif olması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda kendisini tanıtma, günün saatlerine uygun selamlaşma ve vedalaşma ifadelerini kullanma, teşekkür etme, yardım ve izin isteme, soru sorma, dinleme, paylaşma, oyun kurma, oyuna katılma, zor ve olumsuz durumlarla baş etme, problem çözme, farklılıklara saygı gösterme, duyguları anlama, duyguları ifade etme ve duygulara uygun tepkiler verme konularını içeren etkinlikler oluşturularak oturumlar planlanmıştır.

SOBE, 5-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının sosyal, duygusal ve davranışsal alanlarını desteklemeye yönelik olarak geliştirilen ve rol oynama, canlandırma yapma, kukla oynatma, sohbet etme, video izleme, müzik dinleme, şarkı söyleme, oyun oynama, hikâye anlatma, resim yapma gibi aktivitelerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Uygulama deney grubundaki çocuklar için, dört hafta boyunca, haftada üç gün, üç oturum şeklinde 40’ar dakika olarak yüz yüze gerçekleştirilen 12 oturumdan oluşmuştur. Kontrol grubundaki çocuklar ise aynı kazanımlar çerçevesinde sınıf öğretmenleriyle mevcut eğitimlerine devam etmişlerdir, araştırmacı tarafından kontrol grubunda herhangi bir uygulama yürütülmemiştir. Her oturum masa başında yapılan bir ısınma etkinliğiyle başlatılmış, ardından hareket içeren bir etkinlikle süreç devam ettirilmiştir. Oturumların süreleri çocukların yaşları, dikkat süreleri ve okullardaki ders saatleri de dikkate alınarak 40

dakika olarak planlanmıştır. SOBE'nin yapılandırılmasının ardından bir program geliştirme uzmanından uygulama ile ilgili görüşler alınarak gerekli görülen düzenlemeler yapılmıştır. SOBE'yi oluşturan etkinlikler ile çocukların duygu ve düşüncelerini ifade edebilmelerine fırsat vermek, akran etkileşimlerini arttırmak, sosyal becerilerinin gelişimini ve okula uyum düzeylerini desteklemek, problem davranışlarını azaltmak amaçlanmıştır.

Uygulamanın etkililiğini değerlendirmek amacıyla her oturumun sonunda o gün yapılan etkinlikler üzerinde konuşulmuş ve çocuklara etkinliğe yönelik düşünceleri sorulmuştur. Aynı şekilde yeni bir oturuma başlamadan önce de son oturumda neler yapıldığıyla ilgili öğrencilerle sohbet edilmiştir. Uygulama sırasında tüm çocukların aktif katılımına özen gösterilmiştir. Araştırmacı; uygulama esnasında çocuklarda sürece dahil olmama, dinlememe, arkadaşlarını rahatsız etme gibi davranışlar gözlemlediğinde sınıf öğretmenlerinden öğrencileri etkinliğe çekebilmek için destek almıştır. Her oturum sonrasında öğretmenlerle hem oturumlar hakkında hem de çocukların genel durumuyla ilgili görüşmeler yapılmıştır. Bu süreç, uygulamanın informal değerlendirme boyutunu oluşturmaktadır. SOBE'nin hedeflenen sosyal beceriler üzerindeki etkisi ise araştırmanın nicel bölümünde kullanılan geçerli ve güvenilir ölçme araçları aracılığıyla değerlendirilmiştir. SOBE'nin haftalara göre uygulama süreci Ek 1'de yer alan tabloda özetlenmektedir.

Fotoğraf 1. Yapılan etkinliklerden görseller

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları daha önce yapılmış olup, kullanılan ölçekler alanyazında geçerli ve güvenilir araçlar olarak kabul edilmektedir. Çalışmanın geçerliğini arttırmak amacıyla, hedef kitlesine uygun yaş grubu ve gelişim düzeyindeki çocuklar çalışma grubuna alınmışlardır. Deney ve kontrol grubu için hazır gruplar tercih edilmek durumunda kalınsa da her iki grubun ilgili değişkenler açısından denkliği ön testler aracılığıyla kontrol edilmiştir. Gruptaki değişimin SOBE'den kaynaklı mı yoksa başka faktörlere mi bağlı olduğunu kontrol etmek için deney öncesi ve sonrası ölçümler yapılmıştır. İlgili üniversite rektörlüğü, "Sosyal ve Beşerî Bilimler, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan" (Evrak tarih ve sayısı: 23.9.2022-462211) ve ilgili "İl Milli Eğitim Müdürlüğünden" uygulama izinleri alınmıştır. Ayrıca katılımcıların velilerinden bilgilendirilmiş onam alınarak araştırmanın etik geçerliği sağlanmıştır.

Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla, süreçte denek kaybı yaşanmaması için çalışmanın önemi vurgulanarak sınıf öğretmenleri aracılığıyla öğrencilerin velilerinden destek alınmıştır. Bu sayede araştırma süresince denek kaybı yaşanmamış, veri bütünlüğü korunmuş ve sonuçların istatistiksel güvenilirliği artmıştır. Eğitimin uygulaması araştırmacı tarafından yapılmış olsa da sınıf öğretmenleri de uygulama esnasında öğrencileri gözlemlemiş ve veri toplama araçlarını doldurmaları sağlanmıştır. Ayrıca bu konuda ilgili öğretmenlere araştırmacı tarafından eğitim verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sürece dahil edilmesi, çocukların gözlemlerinin daha objektif şekilde yapılmasına olanak tanımış, aynı zamanda veri toplama araçlarının güvenilir bir biçimde doldurulmasına katkı sağlamıştır. Verilerin analizinde uygun istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Ölçme araçları tüm katılımcılara aynı ortamda, aynı koşullarda uygulanmış; bu durum veri toplama sürecinde tutarlılığı sağlayarak ölçümlerin güvenilirliğini artırmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan nicel veriler, istatistiksel analiz programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Veri analizi sırasında oluşturulan genel veri seti, yapılan uç değer ayıklaması esnasında denek kayıplarına sebep olduğundan dolayı her ölçek için ayrı ayrı hazırlanmıştır ve üç araştırma sorusuna göre analizler ayrı veri setleri üzerinde devam ettirilmiştir. SOBE'nin 5-6 yaş grubunda okul öncesi eğitim öğretime devam etmekte olan çocukların sosyal beceri davranışları, uyum düzeyleri ve problem davranışları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla Kovaryans Analizi (ANCOVA) kullanılmıştır. Kovaryans Analizi ile çalışmada, her bir değişken (sosyal beceri, okula uyum, problem davranış) için uygulanan ölçeklerin (OSBED, OUÖDÖ, AADÖ) ön test puanları kontrol edildiğinde son test puanları (bağımlı değişken) üzerindeki etkisini test etmek amaçlanmıştır.

Bulgular

Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerine (OSBED) İlişkin Bulguları

Normallik Analizi Bulguları

OSBED ön test ve son test puanları normallik varsayımlarını (Kolmogorov-smirnov (K-S), çarpıklık, basıklık, aritmetik ortalama, tepe değer, medyan) karşılamadığı için uç değer ayıklamaya gidilmiştir ve iki katılımcı veri setinden çıkarılarak 55 katılımcı ile analize devam edilmiştir. Yapılan normallik analizleri sonucunda OSBED ön testi puanları K-S testine göre normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p = .181 > .05$). OSBED ön test puanlarının, aritmetik ortalama (2.74), tepe değer (2.00) ve medyan (2.78) değerleri birbirine yakın, çarpıklık değeri (-.302) ve basıklık değeri (-.446), -1 ile +1 aralığındadır (Büyüköztürk, 2020).

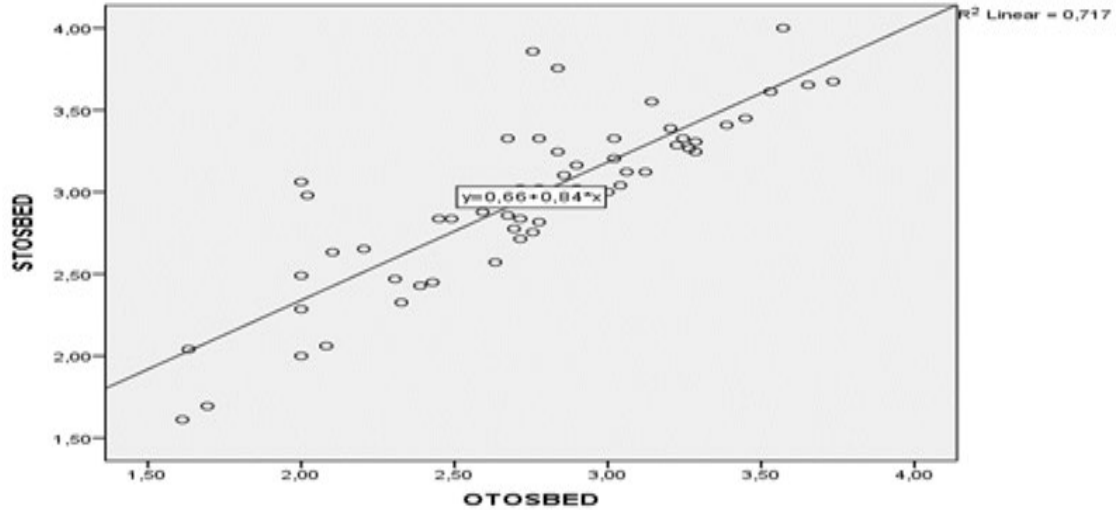
Yapılan normallik analizleri sonucunda OSBED son testi puanları K-S testine göre normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p = .20 > .05$). OSBED son test puanlarının, aritmetik ortalama (2.96), tepe değer (3.33) ve medyan (3.02) değerleri birbirine yakın, çarpıklık değeri (-.539) ve basıklık değeri (.255) ise -1 ile +1 aralığındadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ve son test OSBED puanlarının normal dağılım gösterdiği ispatlanmıştır. Bu bulgu doğrultusunda, ilgili değişken kapsamında yapılan analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Deney ve Kontrol Grubu Çocuklarının OSBED Ön Test Puanlarına İlişkin Bulguları

Araştırmaya dâhil edilen çocukların OSBED ön test puanları incelenerek deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz bulguları, gruplar arasında OSBED ön test puanları bakımından anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir ($t = 1.59$; $p = .116 > .05$). Bu sonuç, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarındaki çocukların sosyal beceri düzeylerinin birbirine denk olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgular, her iki grubun başlangıçta sosyal beceri açısından benzer düzeyde olduğunu ve uygulama sonrası gözlenen farkların müdahaleye bağlanabileceğini göstermektedir.

OSBED Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre ANCOVA Sonuçları

Deney ve kontrol gruplarındaki çocukların OSBED puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını incelemek amacıyla Kovaryans Analizi (ANCOVA) uygulanmıştır. Analizin ön koşulları doğrultusunda, bağımlı değişkenin normal dağıldığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir (Levene's Test $p > .05$). Ayrıca, gruplar arası regresyon eğimlerinin paralel olması gerektiğine ilişkin varsayım da sağlanmıştır ($R^2 = .056 > .05$, $F(1, 51) = 3.827$, $p > .05$). Bağımlı değişken ile ortak değişken arasında doğrusal bir ilişki bulunduğu da analiz öncesinde oluşturulan saçılma grafiği ile desteklenmiştir (Şekil 1) (Büyüköztürk, 2020).

Şekil 1. Son test ve ön test OSBED değişkenleri için saçılma diyagramı ve regresyon doğrusu

ANCOVA analizine ilişkin varsayımlar sağlandıktan sonra, çocukların OSBED ön test puanları dikkate alınarak son test için düzeltilmiş ortalama puanlar hesaplanmıştır. Bu doğrultuda, hem son test OSBED puanlarının ortalaması deney grubu için 3.06, kontrol grubu için ise 2.87 olarak belirlenmiştir. Ön test puanları sabitlenerek yapılan düzeltme sonucunda, deney grubunun düzeltilmiş ortalaması 3.15, kontrol grubunun ise 2.76 olarak bulunmuştur. Ön test puanlarının etkisi kontrol altına alındığında, son test puanlarında gruplar arasında farklılık ortaya çıktığı gözlenmiştir. Gruplar arası bu farkın istatistiksel olarak anlamlılığını test etmek amacıyla yapılan ANCOVA analizi bulguları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların OSBED Ön Test-Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p*)	Kısmi η^2
Ön Test OSBED (Reg.)	11.050	1	11.050	291.844	.000	.851
Grup	.406	1	.406	10.726	.002	.174
Hata	1.931	51	.038			
Toplam	14.555	54				

*p<.05

Tablo 1’de yer alan ANCOVA analizine göre, farklı gruplarda yer alan çocukların OSBED ön test puanları kontrol edilerek elde edilen düzeltilmiş son test ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(1, 51) = 10.726$, $p = .002 < .05$, Kısmi $\eta^2 = .174$). ANCOVA analizi sonucunda elde edilen kısmi eta kare değeri (.174), bağımlı değişken üzerindeki etki büyüklüğünü değerlendirmek için önerilen temel istatistiktir ve 0.01 küçük, 0.06 orta ve 0.14’ün üzerindeki değerler büyük etki düzeyi olarak sınıflanmaktadır (Cohen, 1988). Elde edilen sonuç, çocukların sosyal beceri düzeylerinin grup değişkeniyle, yani deney veya kontrol grubunda bulunmalarıyla yüksek düzeyde ve anlamlı şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir. Düzeltilmiş ortalama puanlar incelendiğinde, deney grubunun OSBED son test ortalaması 3.15, kontrol grubunun ise 2.76 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu, sosyal beceri düzeylerinin deney grubu lehine daha yüksek olduğunu ve uygulamanın deney grubundaki çocuklar üzerinde olumlu bir etki yarattığını ortaya koymaktadır.

Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların Okula Uyum Düzeylerine (OUÖDÖ) İlişkin Bulguları

Normallik Analizi Bulguları

OUÖDÖ ön test ve son test puanlarının normallik varsayımlarını (çarpıklık, basıklık, aritmetik ortalama, medyan ve tepe değeri) karşılamaması nedeniyle uç değer analizi yapılmış ve bir katılımcının verisi çıkarılarak analizler 56 kişiyle sürdürülmüştür. Deney ve kontrol grubundaki çocukların OUÖDÖ ön test ve son test puanlarının normal dağılım özelliklerini taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla aritmetik ortalama, medyan, tepe değeri, çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. OUÖDÖ ön testine ilişkin olarak,

aritmetik ortalama (2.50), medyan (2.60) ve tepe değeri (2.88) birbirine yakın; çarpıklık (-.630) ve basıklık (.568) değerleri ise -1 ile +1 aralığında bulunmuştur. Bu bulgular, dağılımın normal olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2020).

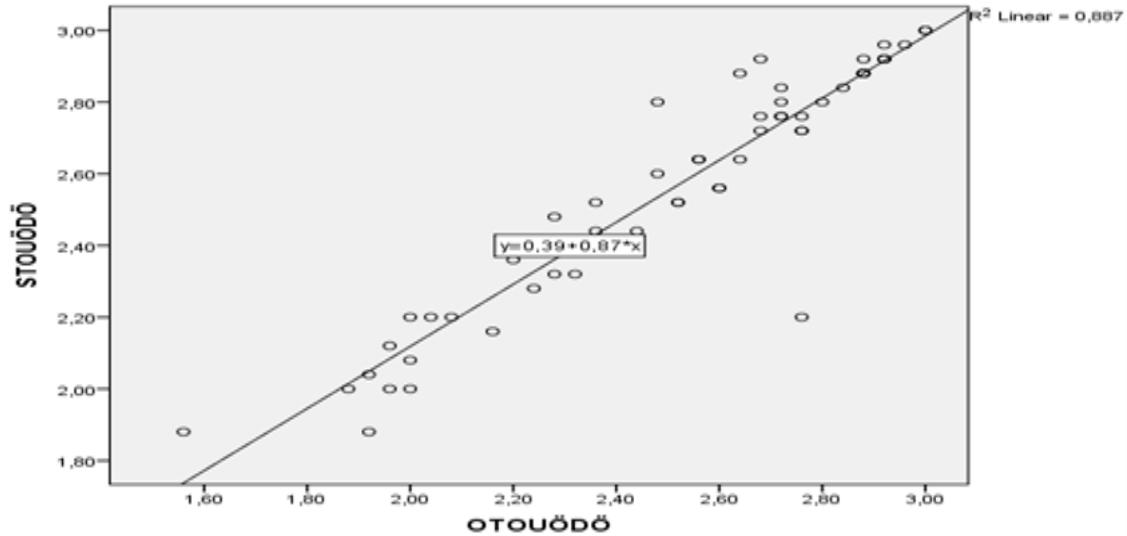
OUÖDÖ son test puanları için yapılan incelemede de benzer şekilde, aritmetik ortalamanın (2.56), medyanın (2.64) ve tepe değerinin (2.88) birbirine yakın olduğu; çarpıklık (-.522) ve basıklık (-.966) değerlerinin de kabul edilebilir sınırlar içinde yer aldığı belirlenmiştir. Tüm bu veriler doğrultusunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların hem ön test hem de son test OUÖDÖ puanlarının normal dağılım özellikleri taşıdığı sonucuna varılmıştır (Büyüköztürk, 2020). Bu bulgu, sonraki analizlerde parametrik testlerin kullanılabileceğine işaret etmektedir.

Deney ve Kontrol Grubu Çocuklarının OUÖDÖ Ön Test Puanlarına İlişkin Bulguları

Araştırmaya katılan 5-6 yaşlarındaki okul öncesi çocukların OUÖDÖ ön test puanları incelenerek deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız örneklem t-testi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, gruplar arasında OUÖDÖ ön test puanları açısından anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir ($t = 1.48$; $p = .14 > .05$). Bu durum, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının okula uyum düzeylerinin birbirine denk olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, her iki grubun okula uyum açısından benzer seviyede olduğu söylenebilir.

OUÖDÖ Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre ANCOVA Sonuçları

Deney ve kontrol gruplarındaki çocukların OUÖDÖ puanları arasındaki anlamlı farkın incelenmesi amacıyla Kovaryans Analizi (ANCOVA) uygulanmıştır. Analizin varsayımlarına göre, bağımlı değişkene ait puanların normal dağıldığı ve varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir (Levene's Test $p > .05$). Ayrıca, gruplar arasındaki regresyon eğimlerinin eşit olması gereken varsayım da sağlanmıştır ($R^2 = .20 > .05$, $F(1, 52) = 1.69$, $p > .05$). Ortak değişken ile bağımlı değişken arasındaki doğrusal ilişkinin varlığı ise Şekil 2'de sunulan saçılma grafiğiyle desteklenmiştir (Büyüköztürk, 2020).

Şekil 2. Son test ve ön test OUÖDÖ değişkenleri için saçılma diyagramı ve regresyon doğrusu

ANCOVA analizinin varsayımları doğrultusunda, çocukların ön test OUÖDÖ puanları dikkate alınarak düzeltilmiş son test ortalama puanları hesaplanmıştır. Buna göre, hem son test OUÖDÖ ortalaması deney grubunda 2.52, kontrol grubunda ise 2.60 olarak bulunmuştur. Ön test puanları kontrol edildiğinde, son test puanlarında değişiklikler gözlenmiştir. Düzeltilmiş son test ortalama puanları deney grubu için 2.58, kontrol grubu için ise 2.53 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki bu farkın istatistiksel anlamlılığına yönelik yapılan ANCOVA analizinin sonuçları Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların OUÖDÖ Ön Test-Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p*)	Kısmi η^2
Ön Test OUÖDÖ (Reg.)	5.23	1	5.23	432.87	.000	.89
Grup	.27	1	.27	2.27	.140	.042
Hata	.63	52	.12			
Toplam	5.992	55				

*p<.05

Tablo 2’de sunulan ANCOVA sonuçlarına göre, farklı gruplarda eğitim alan çocukların OUÖDÖ ön test puanlarına göre düzeltilmiş son test ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F(1, 52) = 2.27, p = .140 > .05$, Kısmi $\eta^2 = .042$). Elde edilen sonuca göre, çocukların okula uyum düzeylerinin, deney ve kontrol grubunda olmaları ile anlamlı şekilde ilişkili olmadığı, çocukların bulundukları gruba göre okula uyum düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği söylenebilir.

Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların Problem Davranış Düzeylerine (AADÖ) İlişkin Bulguları

Normallik Analizi Bulguları

AADÖ ön test ve son test puanlarının normallik varsayımlarını (K-S testi, çarpıklık, basıklık, aritmetik ortalama, tepe değeri ve medyan) karşılamaması nedeniyle uç değer analizi yapılmış ve iki katılımcının verisi çıkarılarak analizler 55 kişiyle devam ettirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki çocukların ön test ve son test AADÖ puanlarına ilişkin normallik istatistikleri rapor edilmiştir. Normallik analizleri sonucunda, K-S testine göre AADÖ ön test puanlarının normal dağılım gösterdiği ($p = .068 > .05$) saptanmıştır.

Çarpıklık ve basıklık katsayılarının normal dağılım için -1 ile +1 aralığında olması beklenmekle birlikte, alanyazında bu aralıkların esnetilebileceği belirtilmektedir (Uysal & Kılıç, 2022); basıklık -1 ile +1 aralığındaysa çarpıklık -2 ile +2 arasında, ya da tam tersi şekilde çarpıklık -1 ile +1 arasında ise basıklık -2 ile +2 arasında kabul edilebilmektedir. AADÖ ön test puanlarının aritmetik ortalaması 1.64, tepe değeri 2.00 ve medyanı 1.59 olarak bulunmuş; çarpıklık katsayısı .992 (-1 ile +1 arasında), basıklık katsayısı ise 1.895 (-2 ile +2 arasında) olarak rapor edilmiştir.

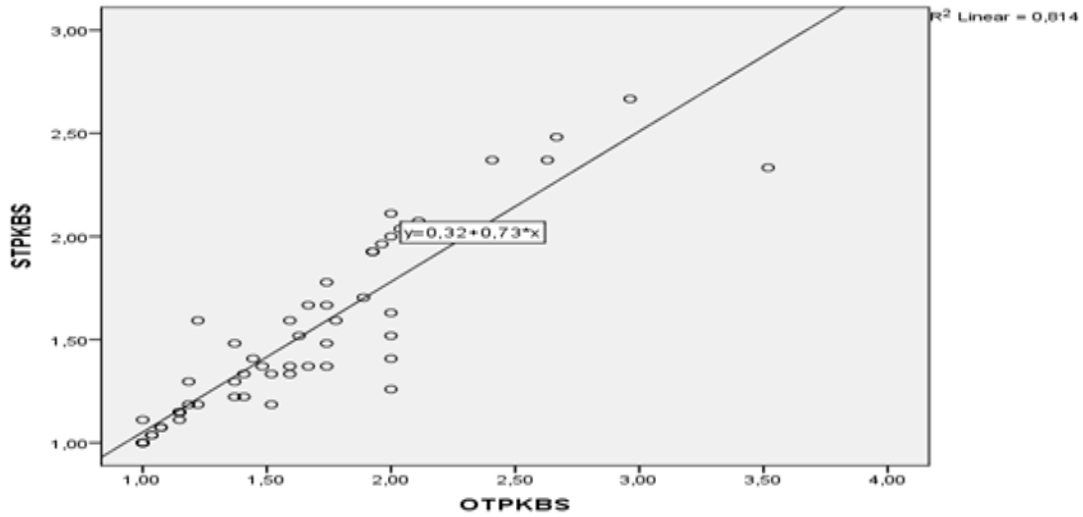
AADÖ son test puanlarına ilişkin normallik değerlendirmesinde ise, aritmetik ortalama 1.52, tepe değeri 1.00 ve medyan 1.37; çarpıklık katsayısı .886 ve basıklık katsayısı -.044 olarak hesaplanmış, bu veriler ışığında son test puanlarının da normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların hem ön test hem de son test AADÖ puanlarının normal dağıldığı, dolayısıyla sonraki analizler için parametrik testlerin uygun olduğu belirlenmiştir.

Deney ve Kontrol Grubu Çocuklarının AADÖ Ön Test Puanlarına İlişkin Bulguları

Araştırmaya katılan 5-6 yaşındaki okul öncesi çocukların AADÖ ön test puanları, deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek amacıyla bağımsız ölçümler t-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, gruplar arasında AADÖ ön test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir ($t = 1.28; p = .205 > .05$). Bu durum, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarındaki çocukların problem davranış düzeylerinin birbirine denk olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, her iki grubun başlangıçta problem davranış açısından benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

AADÖ Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre ANCOVA Sonuçları

Deney ve kontrol gruplarındaki çocukların AADÖ puanları arasındaki anlamlı farkın belirlenmesi amacıyla Kovaryans Analizi (ANCOVA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde varsayımların sağlandığı; bağımlı değişkenin puanlarının normal dağılım gösterdiği ve varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir (Levene’s Test $p > .05$). Ayrıca, gruplar arası regresyon katsayılarının eşitliği gerekliliği de karşılanmıştır ($R^2 = .161 > .05$, $F(1, 51) = 2.03, p > .05$). Ortak değişken ile bağımlı değişken arasındaki doğrusal ilişkinin varlığı, Şekil 3’te sunulan saçılma grafiğiyle desteklenmiştir (Büyüköztürk, 2020).

Şekil 3. Son test ve ön test AADÖ değişkenleri için saçılma diyagramı ve regresyon doğrusu

ANCOVA analizinin varsayımlarının sağlanmasının ardından, çocukların ön test AADÖ puanları kontrol edilerek düzeltilmiş son test ortalama puanları hesaplanmıştır. Buna göre, ham son test AADÖ ortalamaları deney grubunda 1.53, kontrol grubunda ise 1.51 olarak belirlenmiştir. Ön test puanları dikkate alındığında, son test puanlarında değişikliklerin olduğu görülmüştür. Düzeltilmiş son test ortalama puanları ise deney grubu için 1.45, kontrol grubu için 1.58 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki bu farkın istatistiksel anlamlılığına ilişkin ANCOVA analizinin sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların AADÖ Ön Test-Son Test Puanlarına İlişkin ANCOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p*)	Kısmi η^2
Ön Test AADÖ (Reg.)	8.018	1	8.018	255.888	.000	.834
Grup	.064	1	.064	4.449	.040	.080
Hata	1.598	51	.031			
Toplam	10.064	54				

*p<.05

ANCOVA sonuçları, farklı gruplarda eğitim gören çocukların ön test AADÖ puanlarına göre düzeltilmiş son test AADÖ ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur ($F(1, 51) = 4.449$, $p = .040 < .05$, Kısmi $\eta^2 = .080$). Elde edilen bulgu, çocukların problem davranış düzeylerinin, deney ya da kontrol grubunda yer alma durumlarıyla orta düzeyde ve anlamlı şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir (Cohen, 1988). Düzeltilmiş son test AADÖ puanlarına bakıldığında (deney grubu = 1.45; kontrol grubu = 1.58), deney grubundaki çocukların problem davranış düzeylerinin kontrol grubundakilere kıyasla daha düşük olduğu anlaşılmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen ve 5-6 yaş grubundaki okul öncesi çocuklara uygulanan SOBE'nin, çocukların sosyal beceri, problem davranış ve okula uyum düzeyleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, SOBE uygulamasının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal beceri puanlarındaki artışla ilişkili olduğunu ve problem davranış düzeylerinde gözlenen değişimle bağlantılı olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, SOBE'nin çocukların okula uyum düzeyleri ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır. Bu durum, SOBE'nin okula uyum sürecini doğrudan destekleyecek kazanımlarla ve kazanımlara uygun etkinliklerle daha da güçlendirilebileceğine işaret etmektedir.

Araştırma sonuçları, SOBE uygulanan deney grubundaki çocukların sosyal beceri düzeylerinde artış olduğunu göstermiştir. Bu durum, yapılandırılmış sosyal beceri eğitimlerinin, erken çocukluk döneminde sosyal etkileşimi ve kişilerarası ilişkileri destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Bulgular, okul öncesi dönemde sosyal becerilerin geliştirilebilir olduğunu ve eğitim yoluyla desteklenmesinin etkili sonuçlar

doğurduğunu gösteren önceki araştırmalarla paralellik göstermektedir (Aksakal & Güloğlu, 2021; Aksoy & Baran, 2020; Bozkurt-Polat ve diğerleri, 2020; Ceylan & Yiğitalp, 2018; Değirmenci, 2022; Choi & Md-Yunus, 2011; Durualp & Aral, 2010; Guglielmo & Tryon, 2001; Kılıç & Güngör-Aytar, 2017; Pekdoğan, 2016; Sapsağlam, 2015; Uysal & Kaya-Balkan, 2015; Wier, 2001). Bu sonuç, aynı zamanda Vygotsky'nin sosyal gelişim kuramını da desteklemektedir. Çocuğun yakın gelişim alanına yönelik yapılan müdahaleler, yetişkin rehberliğiyle birlikte çocuğun sosyal öğrenmesini kolaylaştırmaktadır (Vygotsky, 1978). SOBE kapsamında yürütülen grup temelli etkinliklerin, çocukların empati, iş birliği ve iletişim gibi temel sosyal becerileri edinmelerine katkı sağladığı söylenebilir. Webster-Stratton ve Reid (2004) de çalışmalarında, sosyal-duygusal yeterliğin okul temelli müdahaleler yoluyla geliştirilebildiğini ve bunun çocukların sosyal uyum ve kişilerarası etkileşimlerine olumlu şekilde yansındığını vurgulamaktadır.

Araştırmada, SOBE'nin çocukların problem davranışlarını azaltmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubundaki çocukların problem davranış puanlarında, kontrol grubuna kıyasla anlamlı bir düşüş gözlemlenmiştir. Bu bulgu, sosyal beceri gelişiminin aynı zamanda davranışsal düzenlemeye katkı sunduğunu göstermektedir. Alanyazında benzer şekilde sosyal beceri eğitimlerinin saldırganlık, öfke, iç kapanma ve uyumsuzluk gibi problem davranışları azalttığını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Bozkurt-Polat ve diğerleri, 2020; Koglin & Petermann, 2011; Özbey, 2009). Bu durum, sosyal beceriler ile davranışsal sorunlar arasında ters orantılı bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Sosyal olarak yeterli beceriler geliştiren çocukların, akran ilişkilerinde daha sağlıklı iletişim kurdukları ve problem davranışları daha az gösterdikleri söylenebilir.

Araştırma, SOBE'nin çocukların okula uyum düzeylerine etkisi açısından anlamlı bir fark yaratmadığını ortaya koymuştur. Deney ve kontrol grubu çocukları arasında okula uyum düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç, SOBE'nin doğrudan okula uyuma katkı sunmadığını düşündürse de uygulama sürecinde her iki grubun da öğretmen rehberliğinde oryantasyon etkinliklerine dahil edilmiş olması bu bulgunun nedenini açıklayıcı bir unsur olabilir. Ayrıca öğretmenlerin, okula uyumda güçlük yaşayan çocukların aileleriyle bireysel görüşmeler yaparak müdahalede bulunmuş olmaları, gruplar arası farklılığı azaltmış olabilir. Alanyazında sosyal beceri eğitimlerinin okula ve sosyal hayata uyumla ilişkili olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Durualp & Aral, 2020; Kabasakal & Çelik, 2010; Şentürk-Berber, 2015). Bununla birlikte alanyazında sosyal beceri eğitiminin uygulandığı deney ve kontrol grupları arasında okula uyum açısından anlamlı fark bulunmadığı sonucuna da ulaşılmıştır (Kurtoğlu, 2013). Bu durum, sosyal beceri eğitimlerinin etkililiğinin çeşitli örneklem, bağlam ve uygulama özelliklerine bağlı olarak değişebileceğine işaret etmektedir. Nitekim alanyazında okula uyumun; sosyal-duygusal beceriler, sınıf düzeni, öğretmen-çocuk etkileşimi ve aile katılımı gibi çok boyutlu faktörlerle şekillendiği vurgulanmaktadır (Mashburn & Pianta, 2006). Bu bağlamda, okula uyumun çok boyutlu bir süreç olduğu, yalnızca sosyal beceri eğitimiyle değil; okul ortamı, öğretmen tutumları ve aile desteği gibi etkenlerle birlikte şekillendiği söylenebilir (Rimm-Kaufman & Pianta, 2000).

Gelecek araştırmalarda SOBE'nin daha uzun süreli ve farklı sosyo-kültürel ortamlarda uygulanarak etkililiğinin değerlendirilmesi, hem sosyal beceri ve problem davranış hem de okula uyum alanlarında daha kapsamlı sonuçlara ulaşmayı sağlayabilir. Ayrıca, okula uyum sürecinin çoklu veri kaynaklarıyla (öğretmen, aile, gözlem) değerlendirilmesi önerilmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında, SOBE'nin pilot uygulamaları ve ölçeklenebilirlik çalışmaları sonrasında, erken çocukluk eğitiminde sosyal becerilerin gelişimini destekleyen uygulamaların Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi öğretim programlarına entegre edilmesi değerlendirilebilir. Bu süreçte öğretmenlerin, duygu koçluğu, akran arabuluculuğu ve sınıf rutinlerini destekleyici stratejiler gibi somut alanlarda hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi önerilebilir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Öncelikle, çalışma örneklemini yalnızca belirli bir bölgedeki okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören çocuklarla sınırlıdır. Bu nedenle, bulguların genellenebilirliği sınırlıdır. Ayrıca, sosyal beceri düzeylerinin yalnızca öğretmen değerlendirmeleriyle ölçülmesi, gözlemci yanlılığı riskini doğurabilir. Gelecek araştırmalarda çoklu veri toplama yöntemlerinin (örneğin ebeveyn görüşleri, doğal gözlemler) kullanılması, elde edilen sonuçların geçerliliğini artırabilir.

Yazarların Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütülen birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Deneysel sürecin yürütülmesi, veri toplama ve analizler birinci yazar tarafından; araştırmanın tasarımı, yöntemsel rehberlik ve akademik denetim ise danışman öğretim üyesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Her iki yazar da makalenin son hâlini inceleyip onaylamıştır.

Etik Kurul Kararı: Bu araştırma, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşerî Bilimler kurulunun 23/9/2022 tarihli 462211-333 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Çatışma beyanı: Yazarların beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.

Destek ve teşekkür: Çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Kaynaklar

- Adynski, H., Propper, C., Beeber, L., Gilmore, J. H., Zou, B., & Santos Jr, H. P. (2024). The role of emotional regulation on early child school adjustment outcomes. *Archives of Psychiatric Nursing*, 51, 201-211. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2024.07.003>
- Akkök F. (2006). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi öğretmen el kitabı*. Özgür Yayınları.
- Aksakal, B., & Güloğlu, B. (2021). Oyun temelli sosyal beceri geliştirme programının sosyal beceri ve duygu düzenleme düzeyine etkisi, *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 34(3), 1051-1082. <https://doi.org/10.19171/uefad.891374>
- Aksoy, P., & Baran, G. (2020). Hikâye anlatma temelli ve oyun temelli sosyal beceri eğitiminin anasınıfı çocuklarının sosyal becerilerine etkisi: Deneysel bir çalışma. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(204), 157-183. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2020.8670>
- Alisinanoğlu, F., & Özbey, S. (2009). Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 173-198.
- Alisinanoğlu, F., & Ulutaş, İ. (2000). Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 145(1), 15-19.
- Arı, R. (2021). *Eğitim psikolojisi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Atış-Akyol, N., Ata-Doğan, S., & Durmuşoğlu, M. C. (2021). Okul öncesi eğitimde öğretmenin iletişim becerilerinin önemi: Aile katılımı, iş birliği ve öğretmen-çocuk ilişkisi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 887- 899. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-900473>
- Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76, 1144-1159. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00840.x-1>
- Avcıoğlu, H. (2009). *Etkinliklerle sosyal beceri eğitimi*. Kök Yayıncılık.
- Azpiazua, L., Antonio-Aguirre, I., Izar-de-la-Funte, I. & Fernandez-Lasarte, O. (2024). School adjustment in adolescence explained by social support, resilience and positive affect. *European Journal of Psychology Education* 39, 3709–3728. <https://doi.org/10.1007/s10212-023-00785-3>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.
- Bierman, K. L. (2004). *Peer rejection: Developmental processes and intervention strategies*. Guilford Press.
- Bozkurt-Polat, E., Özbey, S., Türkmen, S., & Köyceğiz Gözeler, M. (2020). 60-72 aylık göçmen Afgan çocuklara uygulanan sosyal uyum ve beceri programının etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 1-20.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi kitabı: istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Akademi.
- Ceylan, R., & Yiğitalp, N. (2018). Aile katılımlı ve aile katılımsız sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 1119-1127. <https://doi.org/10.18506/anemon.453737>
- Choi, D. H., & Md-Yunus, S. (2011). Integration of a social skills training: a case study of children with low social skills. *Education* 3-13, 39(3), 249-264. <https://doi.org/10.1080/03004270903501590>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Çelik, C. (2018). *Beş-altı yaş çocukların sosyal becerilerinin, ebeveynlerinin aile işlevleri açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.

- Değirmenci, G. Y. (2022). *Sosyal beceri eğitimi programının öğrenme güçlüğü olan çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkililiğinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Denham, S. A. (2007). Dealing with feelings: how children negotiate the worlds of emotions and social relationships. *Cognition, Brain, Behavior*, 11(1), 1-48.
- Durualp, E., & Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 160-172.
- Ensar, F., & Keskin, U. (2014). İlkokulu birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumları üzerine bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 459-477.
- Erten, H. (2012). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkilerin izlenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Guglielmo, H. M., & Tryon, G. S. (2001). Social skill training in an integrated preschool program. *School Psychology Quarterly*, 8(16), 158-175. <https://doi.org/10.1521/scpq.16.2.158.18701>
- Gülay, H. (2011). Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların okula uyumlarının sosyal beceriler açısından değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(1), 139-146.
- Gülay, H., & Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Pegem A Yayıncılık.
- Gültekin Akduman, G., Günindi, Y., & Türkoğlu, D. (2015). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 673-683.
- Hosokawa, R., Matsumoto, Y., Nishida, C., Funato, K., & Mitani, A. (2024). Enhancing social-emotional skills in early childhood: intervention study on the effectiveness of social and emotional learning. *BMC Psychology*, 12, 761, 1-19. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-02280-w>
- Işıkol, K. (2019). *Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin akılcı olmayan inançları ve ebeveynlik öz yeterlik algıları ile çocukların sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi], Maltepe Üniversitesi.
- Kabasakal, Z., & Çelik, N. (2010). Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi. *İlköğretim Online*, 9(1), 203-212.
- Kandır, A. (2007). *Gelişimde 3-6 yaş: Çocuğum büyüyor*. Morpa Kültür Yayınları.
- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254. <https://doi.org/10.21764/efd.12383>
- Kılıç, K. M., & Güngör-Aytar, F. A. (2017). Erken çocuklukta sosyal becerilere sosyal beceri eğitiminin etkisi, sosyal becerilerle mizaç arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42(191), 185-204. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.7162>
- Kılıç, S., & Aydın, E. (2025). Exploring young children's social-emotional adjustment: insights from peer interaction patterns. *Early Child Development and Care*, 195(5-6), 493-512. <https://doi.org/10.1080/03004430.2025.2517685>
- Kılınç, N., & Ceylan Ş. (2018). 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 297-332. <https://doi.org/10.23863/kalem.2018.104>
- Koglin, U., & Petermann, F. (2011). The effectiveness of the behavioural training for preschool children. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19(1), 97-111. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2011.548949>
- Kurtoğlu, G. (2013). *Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psiko-eğitim programının ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin duygusal yılmazlık, sosyal beceri-okula uyum ve benlik saygısı düzeylerine etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ege Üniversitesi.
- Ladd, G. W., Kochenfelder, B. J., & Coleman, C. C. (1996). Friendship quality as a predictor of young children's early school adjustment. *Child Development*, 67, 1103-1118.
- Mashburn, A. J., & Pianta, R. C. (2006). Social relationships and school readiness. *Early Education and Development*, 17(1), 151-176. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1701_7
- Merrel, K. W., (2003). *Preschool and Kindergarten Behavior Scales*. Examiner's Manual. Pro-ed. An International Publesher. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED378210.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı. (36-72 aylık çocuklar için). https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf
- Oktay A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. Epsilon Yayınları.
- Oktay, A., & Polat Unutkan, Ö. (2005). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. Morpa Kültür Yayınları.

- Ömeroğlu, E., Büyükoztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günindi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H., & Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3(8), 37-46.
- Önder, A., & Gülay, H. (2010). Reliability and validity of the teacher rating scale of school adjustment for 5-6 years of children. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 204-224.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Özbey, S. (2010). Okul öncesi çocuklarda uyum ve davranış problemleriyle başa çıkmada ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 6(22), 9-18.
- Özbey, S. (2012). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlarının okul ve ev ortamına göre incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 21-32.
- Özbey, S., & Alisinanoğlu, F. (2009). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların problem davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 493-517.
- Özcan, F., Çağlar, A., & Pekdoğan, S. (2020). 4-6 yaş grubu çocukların sosyal becerileri ve teknoloji kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 709-717. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.697168>
- Öztürk, B. G. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları ile teknolojik cihaz kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Pekdoğan, S. (2016). Hikâye temelli sosyal beceri eğitim programının 5-6 yaş çocukların sosyal becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(183), 305-318. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2016.4618>
- Rimm-Kaufman, S. E., & Pianta, R. C. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten: A theoretical framework to guide empirical research. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(5), 491-511. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(00\)00051-4](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(00)00051-4)
- Saitoğlu, R. (2020). *Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çağ Üniversitesi.
- Samancı, O., & Uçan, Z. (2017). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-288.
- Sapsağlam, Ö. (2015). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan sosyal değerler eğitimi programının sosyal beceri kazanımına etkisinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Seyhan, D., & Zincir, H. (2009). Tutuklu/hükümlü gençlerin benlik saygısı düzeyleri ile aile özelliklerinin incelenmesi ve aralarındaki korelasyonun belirlenmesi. *Aile ve Toplum*, 11(5), 7-24.
- Şentürk-Berber, S. (2015). *Okul öncesi 5 yaş çocuklarının eğitici drama temelli okula uyum programının değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Uysal, A., & Kaya-Balkan, İ. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(1), 27-56.
- Uysal, İ., & Kılıç, A. F. (2022). Normal dağılım ikilemi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 220-248. <https://doi.org/10.18039/ajesi.962653>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Wang, Y., & Liu, Y. (2021). The development of internalizing and externalizing problems in primary school: Contributions of executive function and social competence. *Child Development*, 92(3), 889-903. <https://doi.org/10.1111/cdev.13462>
- Webster-Stratton, C., & Reid, J. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children—The foundation for early school readiness and success: Incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum. *Infants & Young Children*, 17(2), 96-113.
- Webster-Stratton, C., Reid, J., & Hammond, M. (2001). Social skills and problem-solving training for children with early-onset conduct problems: who benefits? *Journal of Child Psychology*, 7(42), 943-952. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00790>
- Wier, A. T. (2001). *Alternating social rejected pre-kindergartener's social status and social behaviour: an intervention strategy* [Unpublished doctorate thesis]. The University of Texas.
- Yatkin, Ş. (2012). *Grupla psikolojik danışma programının tutuklu ve hükümlü gençlerin sosyal becerilerine ve özsayıgı düzeylerine ilişkin algılarına etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The preschool period is a fundamental stage in an individual's social development. Social skills acquired during this period play a decisive role in children's relationships with both peers and adults. These skills are critical for establishing healthy relationships with others, expressing emotions appropriately, complying with social rules, and resolving conflicts constructively. In particular, the ages of 5 to 6 represent a developmental phase in which children prepare for primary school, and their social and emotional skills become more firmly established.

Children who do not sufficiently develop social skills during this period often experience difficulties in adapting to school. School adjustment can be defined as a child's ability to adjust to the physical and social environment of school, follow the rules, and establish healthy relationships with teachers and peers. Children who struggle with adjustment may feel excluded, encounter challenges in learning processes, and experience difficulties in social relationships. Furthermore, deficiencies in social skills can create a foundation for the emergence of problem behaviors. Problem behavior refers to actions that are inappropriate for the child's age and developmental level, that are socially unacceptable, and that negatively affect the individual's interaction with their environment. Such behaviors include aggression, social withdrawal, and noncompliance with rules. Early identification and intervention in such behaviors are crucial for the child's psychological well-being and academic success.

In this context, the need for training that supports social skill development during the preschool period is increasing. The purpose of this study is to enhance the social skills of 5–6-year-old children, facilitate their school adjustment, and reduce problem behaviors through a "Social Skills Training" (SST) intervention developed specifically for this age group, and to evaluate the effectiveness of the intervention through scientific methods.

Method

This study was carried out using a quasi-experimental design with a pretest-posttest control group. The study group consisted of a total of 57 preschool children enrolled in a public school in the province of Antalya, with participants assigned to either the experimental or control group. The Social Skills Training intervention developed by the researcher was implemented with the children in the experimental group, while the control group continued with the standard preschool education program. For data collection, the "Preschool Social Skills Assessment Scale," the "Teacher Rating Scale of School Adjustment," and the "Preschool and Kindergarten Behavior Scales" were used.

Results

According to the findings of the study, the post-test mean scores for social skills of the children from the experimental group who participated in the Social Skills Training intervention were significantly higher than the post-test mean scores of the children in the control group. Additionally, the post-test mean scores for problem behaviors in the experimental group were significantly lower than those in the control group. These results indicate that the training intervention had a positive effect on the social skills and problem behaviors of 5–6-year-old children attending preschool education. However, no statistically significant difference was found between the school adjustment scores of children in the experimental and control groups. In other words, while the implemented training had a positive impact on the social skills and problem behavior levels of the children in the experimental group, it did not significantly influence their level of school adjustment.

Conclusion

Social skills training contributes not only to the development of children's social skills but also to the reduction of problem behaviors. The findings of this study are consistent with previous research suggesting that social skills can be improved during the preschool period and that such skills can be effectively supported through educational interventions (Choi & Md-Yunus, 2011; Pekdoğan, 2016; Sapsağlam, 2015; Uysal & Kaya-

Balkan, 2015; Wier, 2001). Similarly, the literature contains numerous studies indicating that social skills training reduces problem behaviors such as aggression, anger, social withdrawal, and noncompliance (Bozkurt-Polat et al., 2020; Koglin & Petermann, 2011; Özbey, 2009). However, the effect of such training on school adjustment appears to be limited (Kurtoğlu, 2013). This may suggest that school adjustment is influenced by more complex and multifaceted factors. Future studies should examine the long-term effects of the program and consider assessing school adjustment through multiple data sources, including teacher evaluations, family input, and observational methods. Based on the findings of this study, it is recommended that programs supporting the development of social skills in early childhood be integrated into the curricula of the Ministry of National Education, and that teachers be provided with appropriate training and support in this area.

The study sample was limited to children attending preschools within a particular region, which may restrict how broadly the findings apply to other populations, especially in differing geographic or socio-economic contexts. Additionally, incorporating multiple data collection methods, such as parent reports and naturalistic observations, would improve the validity and reliability of future studies.

Ek1. SOBE Haftalık Oturumları

Hafta/ Oturum Adı	Kazanım(lar)	İçerik	Öğretme – Öğrenme Süreci	Değerlendirme
1. Hafta Merhaba Merhaba	(1) Adını, yaşını ve temel kişisel özelliklerini sosyal kuralları çerçevesinde ifade eder. (16) Selamlaşma ve vedalaşma sözcüklerini kullanır.	Tanışma, sınıf kurallarını belirleme, selamlaşma türleri.	Müzikli tanışma etkinliği yapılır. Sınıf kuralları öğrencilerle birlikte oluşturulur. Kukla canlandırmaları, video izleme ve eğitsel oyunlarla selamlaşma çalışmaları yapılır.	Çocukların kendini tanıtmaya ve selamlaşma sözcüklerini uygun kullanabilme durumları izlenir.
2. Hafta Dinliyorum Anlıyorum	(3) Göz teması kurarak, konuşmacının sözünü kesmeden dinler.	Dinleme becerisi	Isınma oyunu oynanır. Göz teması kurarak dinlemeye yönelik eğitsel oyun oynanır. Hikâye oluşturma ve tamamlama tekniklerinden yararlanılır.	Çocukların uygun şekilde dinleme becerileri gözlemlenir.
3. Hafta Teşekkür Etmek Ne Güzel	(11) Gereken durumlarda izin ister. (15) Nezaket sözcüklerini uygun yer ve zamanda kullanır.	Teşekkür etme davranışı, izin isteme davranışı	Drama ve örnek olay yöntemlerinden yararlanılır (teşekkür etme, izin isteme). Doğru -yanlış kartları yardımıyla tartışma yöntemi işe koşulur.	Çocukların nezaket sözcüklerini kullanma durumunun değerlendirilir.
4. Hafta Sıra Bende	(9) Sıra beklemesi gereken durumlarda sıraya girer. (10) Uygun şekilde sırasını bekler.	Sıraya girme ve sırasını bekleme davranışı	Rol oynama tekniğinden yararlanılır (Kantinci etkinliği). Konuya uygun video izletilerek soru cevap tekniği işe koşulur.	Çocukların sıraya girme ve sırada bekleme davranışlarının gözlemlenir.
5. Hafta Hem Yardım İsterim Hem Yardım Ederim	(12) Gerekğinde kimden, nasıl yardım isteyeceğini bilir. (13) Problemlerini çözmeye istek gösterir.	Yardımlaşma, iş birliği	Isınma oyunu oynanır. Tek başına yapılabilen ve yapılamayan olaylar ile ilgili beyin fırtınası yapılır. Problem çözme yönteminden yararlanılarak çeşitli problemlere çözüm üretmeleri sağlanır.	Çocukların problemlere ürettiği çözüm yolları değerlendirilir.
6. Hafta Zor Balık Kimdir?	(4) Zor duygularla baş etmek için uygun stratejiler kullanır. (12) Gerekğinde kimden, nasıl yardım isteyeceğini bilir.	Olumlu-olumsuz davranışı ayırt etme, zor durumlarda yardım isteme.	İyi-kötü davranış kartları yardımıyla küçük grup tartışma tekniğinden yararlanılmıştır. Zor durumlarda baş etme konusunda rol oynama tekniği işe koşulmuştur.	Çocukların zor durumda kalma örneklerinde ne yapacağını, kime başvuracağını ifade edebilme düzeyi değerlendirilir.
7. Hafta Duygularım ve Ben	(2) Kendi duygularını sözel olarak veya uygun beden diliyle ifade eder. (5) Duygusal tepkilerini sosyal açıdan uygun biçimde kontrol eder.	Temel duyguları, duygu ifadelerini tanıma, anlama ve duruma uygun tepkiler verebilme.	Duygu kartlarıyla duyguları tanıma etkinliği yapılır, büyük grup tartışma tekniğinden yararlanılarak kartlardaki duygunun hangi durumlarda ortaya çıkabileceğine yönelik tartışma yapılır. Seçilen bir duyguya yönelik resim çizme etkinliği yapılır.	Çocukların çizdiği resimler ve resimlerine yönelik açıklamaları değerlendirilir.
8. Hafta Ben, Sen, O	(6) Başkalarının duygularını sözel olarak ifade eder. (5) Duygusal tepkilerini sosyal açıdan uygun biçimde kontrol eder.	Başkalarının duygularını anlama ve uygun tepkide bulunma.	Konuya uygun kısa duygu çizgi filmleri izlenir. Çizgi filmlerde yer alan karakterler hakkında sen olsaydın ne yapardın etkinliği ile çocukların empati becerilerine dönük tartışma yapımları sağlanır.	Çocukların empati becerilerine yönelik cevapları değerlendirilir.
9. Hafta Yaşasın Oyun Oynamak	(7) Oyunlara aktif olarak katılır. (8) Kurallı oyunlarda belirlenen kurallara uyar.	Grup oyunu– bireysel oyun farkı, rekabet oyunları.	Bireysel ve grup oyunları oynatılır. Aradaki fark üzerine tartışılır. Grup oyunlarına nasıl dahil olacaklarına yönelik canlandırmalar yapılır. Rekabet	Çocukların oyun sırasında kurallara uyma ve rekabet etme davranışları gözlemlenir. Geri

			oyunlarında yaşanabilecekler, oyunda çabalama ve oyunun sonuçlarını kabul etme, tebrik etme konulu kısa çizgi film izlenir.	bildirim verilir.
10. Hafta Hatalarım ve Çözümlerim	(14) Doğru yanlış davranışı ayırt eder. (5) Duygusal tepkilerini sosyal açıdan uygun biçimde kontrol eder.	Doğru ya da yanlış davranışı ayırt etme, hatayı kabul etme ve sonrasında ne yapacağını bilme, davranışlarındaki hatalarıyla baş etme.	Konuyla ilgili hikayeler yarım bırakılarak çocukların tamamlaması istenir. Hikâyenin orijinali okunarak hatalı davranışlar hakkında tartışılır. "Doğru Yanlış Şarkısı-Kare" şarkısı dinlenir ve söylenir.	Çocukların doğru yanlış davranışları ayırt etme durumları ve duruma uygun duygusal tepkilerini kontrol etmeye yönelik ifadeleri değerlendirilir.
11. Hafta Sihirli Kelime	(15) Nezaket sözcüklerini uygun yer ve zamanda kullanır. (4) Zor duygularla baş etmek için uygun stratejiler kullanır.	Özür dileme davranışı, alay etmeyle başa çıkma.	"Masal Saati" videosundan yararlanılarak karakterle empati yapma üzerine konuşma halkası tartışma tekniği uygulanır. "Özür Dilerim" şarkısı dinlenir ve hangi durumlarda özür dilenmesi gerektiği üzerine tartışma yapılır.	Çocukların empati sorularına verdikleri yanıtlar değerlendirilir.
12. Hafta Hoşça Kal	(16) Selamlaşma ve vedalaşma sözcüklerini kullanır. (7) Oyunlara aktif olarak katılır.	Vedalaşma ifadeleri, süreç değerlendirme, resim çizme etkinliği.	"Deve Cüce" oyunu oynatılarak güle güle ve hoşça kal ifadelerini kullanmaları sağlanır. Ne zaman vedalaşıldığı, günlük hayatta bu kelimeleri nerelerde kullandığımız ile ilgili soru cevap tekniğinden yararlanılır. Süreçte sevilen etkinliklere yönelik resimler çizilir.	Çocukların süreçte en sevdiği/sevmediği etkinlikler belirlenir ve birlikte değerlendirilir.